

16. 10. 2020

Ocena proračunskih dokumentov za leti 2021 in 2022

V trenutnih negotovih razmerah je ekspanzivna fiskalna politika glede na razpoložljive napovedi proticiklična in kot taka ustrezna. Vendar so načrtovani izdatki sektorja država v prihodnjih letih visoki in tudi zato izpostavljeni precejšnjim tveganjem, predvsem povezanim z njihovo učinkovitostjo. Hkrati trenutne razmere ne smejo biti izkoriščene za ukrepe, ki strukturno slabšajo položaj javnih financ. Predvidena pospešena investicijska aktivnost bi morala v čim večji meri krepiti dolgoročni gospodarski potencial. To bi zagotovilo, da breme v krizi občutno povečanega dolga sektorja država v prihodnje ne bo preveliko. V nasprotnem primeru bo ob izhodu iz krize zmanjšan manevrski prostor za delovanje ob prihodnjih obratih gospodarskega cikla in oteženo bo zagotavljanje dolgoročne vzdržnosti javnih financ.

Fiskalni svet ugotavlja, da so v Zakonu o fiskalnem pravilu določeni pogoji, ki omogočajo uveljavitev izjemnih okoliščin, glede na razpoložljive podatke v času priprave te ocene letos in prihodnje leto izpolnjeni, medtem ko za leto 2022 trenutno tega ni možno nedvoumno potrditi.

Javnofinančne projekcije v predlaganih proračunskih dokumentih še naprej v pomembni meri zaznamujejo učinki ukrepov za omejitev posledic epidemije COVID-19. Fiskalni svet je že marca 2020 ob ugotovitvi, da so izpolnjeni z Zakonom o fiskalnem pravilu določeni pogoji za začasno odstopanje od doseganja srednjeročne javnofinančne vzdržnosti, opozoril, da bo v teh razmerah posebno pozornost namenjal javnofinančnim gibanjem brez upoštevanja neposrednih učinkov COVID-19 ukrepov. Takšna analiza predloženih javnofinančnih projekcij pokaže, da se bo primanjkljaj sektorja država prihodnje leto občutno povečal zaradi skoraj podvojene rasti izdatkov. Izrazito naj bi bilo predvsem povečanje izdatkov za investicije, precej višja od rasti dolgoročnega gospodarskega potenciala naj bi bila tudi rast ostalih izdatkov.

Predlagana obseg in struktura fiskalnih spodbud sta po oceni Fiskalnega sveta optimistična, njihova dejanska realizacija pa bi lahko sprožila številna tveganja. V primeru predvidenega izrazitega povečanja investicij so tveganja povezana z njihovo učinkovitostjo ter posledično z dejanskim kratkoročnim in posebej dolgoročnim učinkom na gospodarsko aktivnost. Predvidena visoka rast ostalih izdatkov, ki niso povezani z ukrepi COVID-19, pa predstavlja tveganje za strukturni položaj javnih financ. Fiskalni svet poleg negotovosti, povezanih z napovedmi gibanj makroekonomskih in javnofinančnih agregatov, izrecno izpostavlja tudi tveganja, ki izhajajo iz ukrepov ekonomske politike. Nekateri že sprejeti in napovedani diskrecijski ukrepi, ki z epidemijo niso povezani neposredno, lahko namreč poslabšajo strukturni položaj javnih financ.

Dolg sektorja država se bo po pričakovanjih v krizi, tako kot v večini drugih držav, občutno povečal in začasno presegel 80 % BDP. Povečanje dolga v obdobju nizkih obrestnih mer in pričakovane povrnitve gospodarske rasti je sicer lahko sprejemljivo. Tvegano pa postane, če dolg pred obdobjem normalizacije obrestnih mer ne bo uporabljen v pretežni meri za večanje gospodarskega potenciala. Zato je nujno, da so vsa sredstva, namenjena za financiranje predvidenih izdatkov, tako nepovratna kot povratna, porabljena učinkovito ob iskanju rešitev, ki bodo imele čim večji multiplikativni učinek ter omogočale vzdržno rast in razvoj gospodarstva.